

ברב הכסף להפועלה-מזרחי. הם טענו כי נסים אינו די מנוסה בעסקי רכונות. וכי מוטב שיהיה קודם רב ראשי בתל-אביב, במקום סולידאנו. הוא יכול לתפוס את מקומו של סולידאנו ברבנות הראשית הארצית, כך הציעו, אחרי שזה יצא לפנסיה בעוד שנתיים.

באוני נסים צילצלה ההצעה כעלבון צור רב. הוא החליט ללמד את חבורת אלישר לקח. ההודמנות לא אחרה לבוא. היא אפיי לו הרקמה על-ידי הראש"ל.

בשנים האחרונות התדלדלו מקורות ההכנסה של הקדש בליליוס. שכר-הדירה בארץ הקפאה, הכסף איבד את ערכו. במשך שני תיים הגיעו ההכנסות של כל הבתים לסכום של 9393 ל"י 50 פרומטה, בעוד שהוצאות הגביה, הטיפול והתיקונים הגיעו לסכום של 521 ל"י. לנצרכי ירושלים חולקו במשך אותן השנתיים כדיוק 1121 לירות.

אולם היו עוד הכנסות, הרשומות במאון כ-תרומות של דיירי הבתים לועד העדה הספרדית. תרומות אלה לא היו אלא דמי-מפתח, שהיו כמובן בלתי-חוקיים. הם הגיעו לסכום הנכבד של 29195 לירות. על סכום זה כדאי היה לריב.

אנשי אלישר, ששלטו בעדה וגם בהקדש, העדיפו לרשום סכומים אלה כתוספת לקרן, ולא כהכנסות שוטפות. כך נמנעו מהם הצורך הבלתי-נמנע לחלק את הכסף מיד לנצרכים, בהתאם לתנאי ההקדש. תחת זאת, החליטו להשתמש בכסף כדי לפאר את שמו של הראש"ל דאז, עזיאל, שמלאו לו 75 שנה. כך נולדה תוכנית של אותה מתיבתא, יחד עם הדירה המפוארת שנועדה למגורי ה-ראש"ל. לאותה מטרה גם מושכנו בניני ה-הקדש.

רעיון המתיבתא הספרדית היה בו כדי לקסום ללבו של הראש"ל החדש, מנהיג ה-עדה הספרדית. אולם יוזמי המתיבתא ראשי הקדש בליליוס היו, במקרה, אותם האנשים שהעדיפו את הרב סולידאנו על פניו. ה-ראש"ל לא התרשל: הוא הזכיר לראשי העדה האשכנזית את העובדה שהם קופחו בחלוקת שלל ההקדש. והוא רמז להם רמז דק שכדאי להם לעשות משהו בנידון.

השופט עדה בדרגה

כך קרה שהרב צבי פראנק, ראש ה-עדה האשכנזית בירושלים, שהיה מוטל על ערש דחי, אור כוח לחתום על יפוי-כוח לטובת עורך-דין שהוצע לו על-ידי חסידי הראש"ל הספרדי, כדי להגיש משפט נגד ראשי העדה הספרדית. כשמהר אליו אליהו אלישר בהתרגשות רבה, טען פראנק (לדברי אלישר): "ידי כבולות. משהו מושך בחוטים!"

• בין השאר: שורת הבנינים ליד קול"נ נוע אדיסון, בנין מסעדת רמון, הבנין מול בית-חולים ביקור-חולים, בנין בחביה, ועוד.

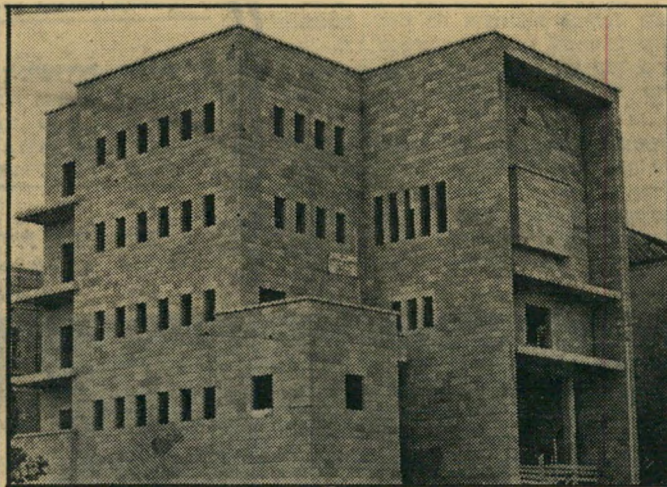

הצד השלישי, הרב צבי פראנק, שחתם על התביעה נגד אויבי הרב נסים, אך הצטרף בטענה שהוכרח על ידי הראש"ל.

2

דירת הרב נסים לפני בחירתו, ברחוב דויד ליון, אותה הציע הרב להשכרה תמורת דמי-מפתח של 9000 ל"י בתוספת שכר דירה שמו.

דירת-השרד המפוארת שהועמדה לרשותו של הרב — ואשר עלתה, לפי האומדנה, 90 אלף לירות — אחרי שהרב סירב לגור בדירה שהוכנה למענו בבנין המתיבתא (למטה מימין). גם דירות אחרות נפסלו על-ידו.

4

בנין המתיבתא, שנפסל על-ידי הרב נסים מפני שהוקם על-ידי יריביו, אחרי שהושקע בו הון גדול מכספי המדינה והצבור. הקומה העליונה נועדה למגורי הרב, שאר הקומות לשיבה ולבית-כנסת.

המתיבתא החדשה, שנרכשה על-ידי הממשלה ותעלה ל-משלם-המסים כ-100 אלף לירות. רכספים סופקו לא רק מתקציב משרד הדתות, אלא גם על-ידי משרד הפיתוח.

אותה שעה היה הראש"ל עסוק בחיפוש בית מתאים למתיבתא גדולה, שלא יהיה כפוף לעסקני העדה השנואה עליו, אם כי הוא ממונה עליה. הוא מצא את בנין מלון סלוויה בשכונת טלביה הירושלמית. שרי-הדתות הסכים. שרי-הפיתוח הסכים. שרי-האוצר צר אישר. משלם-המסים שתק. הוא שלם, ניסך על תקציב משרד הדתות, גם את הנתח הנוסף מתקציב משרד הפיתוח.

בחרי הממשלה ידעו מה הם עושים. כל פרטי הפרשה פורטו להם במכתב לראש-הממשלה, שהונח השבוע על שולחן ראש-העדה. בה הצביעו ראשי העדה הספרדית ל-העמיד את הבנין שלהם לרשות המוסד. ה-תשובה היתה שלילית. הרב קיבל מתיבתא פרטית משלו. עכשיו מחכה המתיבתא הרא-שונה לקבל רב פרטי משלה.

המצב הזה אינו רק יקר למשלם-המסים, המכסה את החשבון. דברים חשובים יותר מונחים על כפות המאזניים: כבודה של דת ישראל, הטובעת עתה בים של השמצות והחשדות הדדיות.

אם מישהו פיקפק בכך, הרי באה פרשת יעקוב קלדרון והוכיחה. קלדרון, לשעבר מזכיר העדה הספרדית, טוען כי הראש"ל נסים פגע בשמו הטוב בנוכחות אחרים. הוא הגיש נגד הראש"ל קובלנה פלילית על ה-צאת שם רע, אך היועץ המשפטי מנע את הביטוי המשפטי. כשביקש קלדרון צו-על-תנאי נזחיתה בקשתו. נאמר לו שהוא רק יכול להגיש תביעה משפטית על פיצויים.

למרבית המול, היסס אפילו קלדרון לסבך את הראשון-לציון, הרב-הראשי לארץ-ישראל, במשפט מסחרי מכוער מסוג זה. כמוהו, ירעד כל אדם לפני שירחיב בנפשו להטיל רבב בגלימתו של בעל תפקיד רם זה.

אם כי אין המדינה אכזרית כמו חז"ל שאמרו: "תלמיד חכם שנמצא רבב על בגדו, חייב מיתה!" הרי בכל זאת כדאי לדאוג שהגלימה השחורה, אשר לבשה ב-משך כמעט 400 שנה כל הראשונים-לציון, תהיה טהורה.

השני את הדיינים כרצונו. יש גם ענין ב-עובדה כי כל הדיינים מתמנים על-ידי הרב-בנים הראשיים וכפופים למשרד-הדתות — שני צדדים שהיה להם ענין מפורש ואישי במשפט בליליוס.

ענין מיוחד יש בעובדה כי הרב זולטי, אחד משלושת הדיינים במשפט זה, מונה על-ידי הראש"ל לתפקיד גבוה יותר (ומשתלם יותר) של שופט בית-הדין הרבני העליון, אחרי שנתן את פסק-הדין בענין בליליוס נגד קבוצת אלישר.

בסופו של דבר הוחלט להקפיא את הכנ-סות הקרן, לסלק את כל הנאמנים ולהטיל על הראש"ל למנות מועצת-נאמנים חדשה, שהוא יעמוד בראשה. אך ההשמצות ההר-דיות הבלתי-נעימות לא תמו עם זה. מה שמוכיח כי תורת ישראל צדקה בהטפתה נגד הכנסת האתנן לבית-המקדש. עובדו בע-לת בת-יהבושת מסינגפור ממשיך בגלגוליו הטבעיים. קשה להניח שאי-פעם ישמש ל-בנין בית-המקדש. ביתניים הוא מוסיף ל-שמש מטרות קדושות הרבה פחות.

קנאת רבנים מרבה תקציב

ביתניים נמשך מצב המלחמה בין הראש"ל הספרדי לבין העדה הספ-רדית שהוא נכחד, כביכול, כדי לשמש מג-היגה הרוחני. שני הצדדים אינם מכירים איש בקיום רעהו.

סכסוך זה עולה ביוקר — למשלם-המסים. החורש, בשעה שהאזרח תבע לשלם את יהב-המגן, הוא נתבע יחד עם זה לשלם עוד 1000 לירות לחינוך מעמדו של הרב נגד עדתו. אמנם, העדה החלה לפני שנים להשקיע את כספה (ואת כספי משלם-ה-מסים) בבנין המתיבתא שהוכרז לעיל. אולם בנין זה לא הושלם. אחרי בחירת הרב נסים, סירב השר משה שפירא, איש הפועלה-המזר, רח, לשלם הקצבה קטנה נוספת לסיום ה-שלבים האחרונים של הבנין הגדול, העומד ריק מזה שנים. טענתו: הראש"ל אינו מס-כים.

"האם זה הרב נסים?" שאל אלישר. התשובה היתה קלאסית: "אתה אמרת!" הימים היו ימי התרגשות וערב בחירות. אלישר הציג רשימה ספרדית של הציונים הכלליים. הרב נסים התגייס למלחמה ברשי-מה זו, שהפריעה מאד לאנשי הפועלה-המזר רחי. לכן אין זה פלא שבכתב-התביעה נגד מנהלי הקדש בליליוס היה כתוב כי הם השתמשו בכספי ההקדש למימון מלחמת-הבחירות של רשימתם. אמנם, המגיש עצמו מחק את המלים כדיו, אולם הקפיד על כך שהשורה המחוקה תעורר סקרנות מיוחדת ושתהיה קלה לקריאה. כך קראו מאות אלפי קוראי עתונים את הסנסציה בדבר מעשה-התרמית של המנהלים.

רשימת ס"צ לא השיגה די קולות כדי להתגבר על אחוז החסימה, וכך כטלה מן העולם. לא בטל מן העולם המשפט שהוגש נגד מנהלי בליליוס. להיפך, יד זריזה דגנה לטיפול מזורז. וכך, בניגוד לנוהג, התכנס בית-הדין הרבני בערב צום התשעה באב.

בית-דין זה, שהיה צריך להכריע במשפט בין שתי קבוצות אינטרסנטים שרבו ביניהן על הזכות לשלוט בהקדש-המיליונים, ועל צנורות-ההשפעה והיניקה המסתעפים ממנו, היה מורכב משלושה דיינים. אחד מהם היה הרב שלמה יוסף אלישיב, קרוב משפחה של התובע. השני היה הרב בצלאל זולטי. הספ-רדי היחיד היה הרב יעקוב עדס.

מה שקרה במשפט, עם כל הבירורים, פס-קי-הדין, הערעורים והערעור על הערעורים, יכול לעייף אדם גורמלי. אין זה גם משנה לנצרכי ירושלים, שאולי לא היה איכפת להם כלל מאיזה יד אינם מקבלים את הכסף. אולם לאדם הנורמלי חשוב כי בית-הדין ה-רבני מוכר על-ידי המדינה, שהפקידה בידי סמכות משפטית עליונה על כל עניני ה-אישות שלו.

על כן יש משום ענין בטענת הנתבעים במשפט בליליוס כי פסק-הדין ניתן בהעדרם ולפני שנשמעו אפילו טענותיהם, שעה שפנו לבית-הדין הגבוה לצדק בבקשה להעביר את המשפט למקום אחר, בו לא ימנה הצד